

FULL CATALA

Any I — Portantveu de COMUNITAT CATALANA de CENTRE AMERICA — No. 5
Redacció i Administració — Apartat 796 — San José, Costa Rica Decembre 1944

Editorial

En el quart aniversari de la mort del segon President de la Generalitat de Catalunya en Lluís Companys

La fòbia que tants espanyols senten i manifesten per Catalunya no pot explicar-se d'altre manera que per una qüestió de gelosia. Catalunya destorba Espanya. Catalunya va massa depressa; no vol acomodar-se al ritme retardat que viuen els pobles peninsulars; viure migrat sense «pena ni glòria», ni vol fer el joc als polítics de Madrid: es l'eterna insatisfeta, Voldrien els d'allà i molts que no son d'allà, però que pensen com

si ho fossin, que malgrat pagar a l'estat mes del que ens correspon, ens contemessim amb l'abandó en que ens tenien: sense escoles, sense una Universitat Catalana, sense carreteres, sense ponts, sense trens moderns, . . . Amb una mala voluntat descaradament manifesta, enviant individus de pocs escrúpols, com aquell ben desgraciat «Emperador del Paralelo»; fent el sort, quan no fomentant les, a les activitats terroristes; posant uns sindicats enfront d'altres, etc. etc. No sabien comprendre que el problema català era cosa del cap i del cor, però, malhaurament sempre Madrid ha demostrat que d'aquesta classe de problemes no en sabia res. La mateixa tàctica que empleà en resoldre la qüestió de l'emancipació d'aquestes terres americanes, de tant senzilla solució, ha vingut emprant sempre, i, el més trist es, que no solament els homes de l'antic règim monàrquic, els del va i vé dels partits liberals i conservadors, sinó també els que representaven la segona República. Encara ara, a l'exili malgrat tenir ben present la tragèdia deguda a la seva negligència, continuen pensant igualment.

No es gens estrany, doncs, que aquells generals que mai havien sabut disimular el seu desafecte a la República, desitgessin rabejar-se amb Catalunya. A més, no podien deixar sense correspondència el fusellament del general Goded, el governador militar a les Balears i encarregat de sublevar la guarnició de Barcelona. Havien doncs de befar Catalunya, i mai no ho podien fer millor que en la persona del seu President, Lluís Companys doncs, havia d'ésser la víctima.

El pobre Pétain, no sabé mostrar-se home d'enteresa i d'honor en l'afer Companys. Mai no havia de permetre burlar el dret de gentes i entregar el President d'una nació germana que s'havia amparat a França, comptant amb el tradicional honor francès i mai no permetre que representants del règim falangista espanyol fossin els que li possessin les mans damunt. Aquell vell general francès, que es feu amb una responsabilitat superior a les seves forces, es comportà, davant del món, com un pobre home que cap noció tenia de la seva autoritat. Ja França havia estat suficientment humiliada per a permetre que passés com un poble sense gentilesa. Hom comprèn que no era solament la pressió falangista, sinó la nazi-feixista que també pesava en l'intent de menyspreuar la dignitat de Catalunya.

I, el President, emmanillat com un lladregot qualsevol, fou portat sense cap mirament a Barcelona, a aquella Barcelona que ell tant estimava, i empresonat a Montjuic. Pocs dies després, sentenciat per un tribunal militar sadollat d'odi a tot el que tingués nom de català, moria en un dels fossats del fatídic castell. . . En morir segurament que més d'un degué dir: «hem matat Catalunya». . . Pobre gent. Com si cap home, ni cap voluntat pogués mai matar l'esperit d'un poble. Mai no han sabut el que feien. Companys, mai no podia esperar alcançar tanta glòria d'ésser un nou màrtir català. El mateix mórbid desig de befar-nos els feu profanar la tomba del venerable Macià, l'estatua de Casanova, el monument al Dr. Robert. . . Com aquell altre ilús, en Primo de Rivera, deuen dir, els d'ara: «Hem matat el problema català». El problema català no es matà ni es podrà matar mai; el problema català com molts altres ibèrics, son assumptes de sentiment i d'intel·ligència, i fins que no es tractin amb la consideració i bon tacte que calen, es mantindran vius i a cada barroera persecució, rebran mes força i mes adeptes. Sembla que s'entossudeixin en fer que tins els indiferents se sentin ferits i per tant cridats a la lluita sorda a favor de la nostra autodeterminació.

FULL CATALA com expressió del sentir y el pensar de COMUNITAT CATALANA de Centre Amèrica, posa, des d'aquestes terres de comprensió i d'anhel de vertadera llibertat, una flor a la tomba del segon President de Catalunya. Descansi en paul,

JOAQUIN GARCIA MONGE

Avui, FULL CATALA retrá sentit homenatge a aquest home de lletres, que des de fa vint-i-cinc anys, amb una paciència de benedictí, i amb una amor d'abstret enamorat, fa apareixer el benemerit REPERTORIO AMERICANO portantveu de les inquietuts més nobles dels homes de tot aquest vast continent.

Es d'admirar el gest d'aquest home, perquè no son pas satisfaccions d'ordre econòmic que hi troba editant l'esmentat periòdic, sinó, més que res, dolors i trenca-caps. Com que no és d'aquells que's blinquen segons d'allà on ve el sol, sinó, tot el contrari, sempre s'ha mantingut ferm en un ideari ben manifest, s'ha trobat que tal o qual panxa content, mantes vegades, s'ha sentit ferit en llurs sentiments (?) i, com a represàlia, ha retirat llurs subscripció al REPERTORIO. Aixó, per exemple passà amb massa freqüència, amb motiu de la guerra d'Espanya. Com a home digne, liberal i demòcrata, amava Espanya republicana, i, desseguida es posà al costat de la República, posant, a la vegada, el seu periòdic a la disposició de tots aquells que defensesin els drets del poble espanyol de donar se la forma de govern que mes li agradés. Quantes desercions va contemplar el pobre *Don Joaquín* per la seva conducta honrada! S'anava quedant sol, rodejat dels que sempre l'han estimat, però malgrat tot, ell, amb el mateix posat d'home imperturbable, anà tirant, amb paciència, com podia, i el REPERTORIO sortia ple de fè en un pervindre millor. . . Després, quan les llistes negres feien mes por que la mateixa mort, molts d'aquells que varen deixar-lo sol, tornàren a sol·licitar l'envio del periòdic, man-

Passa a la Pàg. 2